

श्रेयसापरलोकजयेनैव पृथिवी जिता भवतीति तैव जितं जय एवास्तीति भावः ॥ ६ ॥ अबलास्तपःकृशाः ॥ ७ ॥ अलब्धलाभो योगः लब्धसंरक्षणक्षेमस्तदुभयं धर्माधर्मात्मकसंसाररूपत्वान्महद्भयं तस्मान्मुच्यस्वमुक्तो भव ॥ ८ ॥ एकेति व्याघ्र इव स्वार्थपर एव राजातो बध्यते पारार्थ्यत्वस्यानुपगमिकं न मोचयितुं क्षममिति भावः ॥ ९ ॥ विषयानिति बहिरर्थास्तत्काशांतः संन्यासी सन्न बध्यत इत्युक्तं तत्तु त्थ्यंतरं बुद्धेर्विपर्ययो यथा तथा पश्य जानीहि ॥ १० ॥ एवं चेत्पत्राहारादिकं मुनयो न कुर्युरिति द्वयोः श्लोकयोर्भावः ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ मनसैव त्यागः कार्य इत्येतन्निरस्यति निरामिषा इति अत आत्मा

आत्मोदरकृते प्राज्ञः करोति विघसंबहु ॥ जयोदरं पृथिव्या ते श्रेयो निर्जितया जितं ॥ ६ ॥ मानुषान्कामभोगांस्त्वमैश्वर्यं च प्रशंससि ॥ अभोगिनो बलाश्चैव यांति स्थानमनुत्तमं ॥ ७ ॥ योगः क्षेमश्चराष्टस्य धर्माधर्मौ त्वयि स्थितौ ॥ मुच्यस्व महतो भारा त्यागमेवाभिसंश्रय ॥ ८ ॥ एकोदरकृते व्याघ्रः करोति विघसंबहु ॥ तमन्येप्युपजीवंति मंदालो भवशा मृगाः ॥ ९ ॥ विषयान्प्रतिसंगृह्य संन्यासं कुर्वते यदि ॥ न चतुष्यंतिराजानः पश्य बुद्ध्यांतरं यथा ॥ १० ॥ पत्राहारैरश्मकुट्टैर्दंतोलूखलिकैस्तथा ॥ अब्जक्षैर्वायुभक्षैश्च तैरयं नरको जितः ॥ ११ ॥ यस्त्विमां वसुधां कृत्स्नां प्रशासेदखिलां नृपः ॥ तुल्याश्मकां च नो यश्च सकृत्तार्थो न पार्थिवः ॥ १२ ॥ संकल्पेषु निरारंभो निराशो निर्ममो भव ॥ अशोकं स्थानमातिष्ठ ह्यहं चामुत्र चाव्ययं ॥ १३ ॥ निरामिषानशोचंति शोचसित्वं किमा मिषं ॥ परित्यज्या मिषं सर्वं मृषावादात्प्रमोक्ष्यसे ॥ १४ ॥ पंथानौ पितृयानश्च देवयानश्च विश्रुतौ ॥ ईजानाः पितृयानेन देवयानेन मोक्षिणः ॥ १५ ॥ तपसा ब्रह्मचर्येण स्वाध्यायेन महर्षयः ॥ विमुच्य देहांते यांति मृत्योरविषयं गताः ॥ १६ ॥ आमिषं बंधनं लोके कर्मैहोक्तं तथा मिषं ॥ ताभ्यां विमुक्तः पापाभ्यां पदमाप्नोति तत्परं ॥ १७ ॥ अपि गाथां पुरागीतां जनकेन वदंत्युत ॥ निर्द्वेन विमुक्तेन मोक्षं समनुपश्यता ॥ १८ ॥ अनंतं बत मे वित्तं यस्य मे नास्ति किंचन ॥ मिथिलायां प्रदीप्तायां न मे दत्तं किंचन ॥ १९ ॥ प्रज्ञा प्रासादमारुह्य अशोच्यान् शोचतो जनान् ॥ जगती स्थानिवाद्रिस्थो मंदबुद्धिर्न चेक्षते ॥ २० ॥ दृश्यं पश्यति यः पश्यन्स च क्षुप्मान्स बुद्धिमान् ॥ अज्ञातानां च विज्ञानात्संबोधाद्बुद्धिरुच्यते ॥ २१ ॥

नंत्यागीतिवदन्मृषावादी भवसीत्यर्थः ॥ १४ ॥ ईजानाः वर्णाश्रमाद्यभिमानिनः गता इति शेषः मोक्षिणः निःसंगाः ॥ १५ ॥ १६ ॥

बंधनं राज्यसंगः ताभ्यामामिषाभ्यां ॥ १७ ॥ यत्तु पितृपैतामहं राज्यमित्युक्तं तत्रापि स्वस्यासंगं दर्शयति अपि गाथा मिति ॥ १८ ॥ १९ ॥ यत्तूक्तं दिष्ट्यादुर्योधनो हत इति तत्राह प्रज्ञेति मंदत्वादेव प्रज्ञा प्रासादमारोढुमशक्तः अशोच्यान् स्वर्गतान् दुर्योधनादीन् शोचतस्तद्वारादीन् पश्यसि परदुःखेन सुखी भवन्मूर्खोऽसीति भावः ॥ २० ॥ कस्तिर्हि बुद्धिमान् इत्यत आह दृश्यमिति दृश्यं द्रष्टुं योग्यं कर्तव्यमकर्तव्यं च अज्ञातं ज्ञापयति तस्य कर्तव्यत्वमकर्तव्यत्वं वा संबोधयति सम्यक् कुनिश्चाययति सा बुद्धिस्तद्वान्बुद्धिमान् ॥ २१ ॥